

Заняткі пятнаццатыя

Занятие пятнадцатое

Як я ехаў да яе, —
Брычка на райсорах,
А прыехаў ад яе, —
Хата на падпорах.

Як я ехаў да яе, —
Тысячамі лічыў,
А як ехаў ад яе, —
Тры грошы пазычыў.

Як я ехаў да яе, —
Боты лякаваны,
А прыехаў ад яе
Ў шапцы палатанай.

(Беларуская народная песня)

Тэма

Шлях

(Дорога)

Лад мовы

Назоўнік у месным склоне

ПРЫ КІМ? ПРЫ ЧЫМ? ДЗЕ?

У адзіночным ліку:

	аснова	прыклады	канчатак
ж.р., м.р., а.р. на -а, -я	цвёрдая	у вадзе, у лесе, у краме, у сьвеце, на канапе	-е
	зацьвардзелая	на вуліцы, на Нарачы, у гаражы, на моры, у бары, ! на гарэ	-ы -э !
м.р. без канчатку, н.р. на -а, -о, -е, -ё	на г, к, х	у дарозе, на лузе, у гаросе, на падлозе, на рагу, у банку, на ручніку, ! у руцэ, ! на шчацэ, ! у муцэ, ! на вопратцы	-е -у -э (-ы) !
	мяккая	у пачакальні, у лазьні, у цырульні, у майстэрні, на ветразі, на паляваньні	-і
рознаскланяльныя		у немаўляці, у дзіцяці, у кураняці, у казьяняці, у імені, на стрэмені	
назвы асобаў (людзі, імёны, прозьвішчы)	цвёрдая, зацьвардзелая і на г, к, х	пры Мішу, пры беларусу, пры Смолічу, на Барысе, пры Пётру, пры Іване, пры Алегу	-у -е
	мяккая	пры песьцю, пры Мікалаю Таўгеню, пры вучню, ! пры Сьмірнове	-ю -е !

!

ж.р. на -а	-га > -зе
	-ха > -се
	-ка > -цэ' (-цы)
м.р. і ж.р. на -а	-да > -дзе
	-та > -це
н.р. на -о	-до > -дзе
м.р. без канчатку	-т > -це
	-д > -дзе
	-г > -зе
	-х > -се
	-й > -і

Няміга — на Нямізе, Прага — у Празе
страха — на страсе, эпоха — аб эпосе
рака — на рацэ, горка — на горцы
маруда — пры марудзе, Канада — у Канадзе
Мікіта — пры Мікіце, сірата — аб сіраце
гняздо — у гнязьдзе
быт — у быце, брат — пры браце
чарод — у чарадзе, агарод — у агародзе
бераг — на беразе, парог — на парозе
кажух — у кажусе, гарох — у гаросе
гай — у гай, Кітай — у Кітаі, напой — у напоі

1) При употреблении предложного падежа нередко возникает путаница в выборе окончания **-у** или **-е**. Вариант окончания зависит от твёрдости или мягкости основы, от ударения. Иногда здесь имеет значение и предлог. Например: **пры мужчыну, сыну, тэхніку, Івану; на сыне матчына бласлаўленьне; на рагу вуліцы, НО! на розе каровы.**

2) Названия лиц (люди, имена, фамилии) с мягкой основой имеют окончание **-ю**: **вучань — пры вучню, Коля — пры Колю.**

3) Если в существительном женского рода с основой на **к** окончание находится под ударением, то в предложном падеже **к** переходит в **ц** с окончанием **-э**: **шчака — на шчацэ, мука — у муцэ, рука — у руцэ**. В остальных случаях — с окончанием **-ы**: **праца — на працы, сумка — у сумцы, сыцэжка — на сыцежцы.**

У множным ліку:

	аснова	прыклады	канчатка
ж.р., м.р., а.р. на -а, -я	мягкая	у сем' ях , у віш нях , у земля х , пры судзьд зях (-ёх), у струмен ях , у паля х , пры вуч нях , у аг нях , у касьц ях , пры сьвекр ывях	-ях (-ёх)
м.р. без канчатку, н.р. на -а, -о, -е, -ё ж.р. без канчатку	цвёрдая, зацьвярдзелая і на г, к, х	пры дзяўч атах , у дарог ах , на відэльц ах , на бераг ах (-ох), пры бацьк ах , аб калег ах , у гарад ах (-ох), на стал ах , пры брат ах (-ох), у сёл ах , у даждж ах , у вач ах (-ох), у вуш ах (-ох), у нач ах , па нач о х	-ах (-ох)
рознаскланяльныя		пры дзец ях , пры імён ах , пры плямён ах , пры кацянят ах , пры птушанят ах	-ах, -ях

Па-беларуску кажуць так

Паглядзім, які шлях будзе для нас зручнейшы, чыгуначны ці паветраны.
Мне лепш ляцець самалётам.
Тры тыдні мы будзем у марскім падарожжы.
Язда на электрычцы зойме ў нас паўтары гадзіны.

Для аўтамабільнага транспарту існуюць дарожныя знакі.
На гэтым тыдні нашы ад'ездзіны.
У яго матацыкл з каляскай.
Да дому я магу дабрацца й на ровары.
Добры пешаход пільнуецца правілаў дарожнага руху.
Дарога няторная.
Падрыхтуем багаж для мытнага кантролю.
У нас нічога няма для абкладання пошлінаю.

Посмотрим, какой путь для нас будет удобнее, железнодорожный или воздушный.
Мне лучше лететь на самолёте.
Три недели мы будем в морском путешествии.
Поездка на электричке займет у нас полтора часа.
Для автомобильного транспорта существуют дорожные знаки.
На этой неделе наш отъезд.
У него мотоцикл с коляской.
Домой я могу добраться и на велосипеде.
Хороший пешеход придерживается правил дорожного движения.
Дорога нехоженная.
Подготовим багаж для таможенного контроля.
У нас ничего нет для обложения пошлиной.

- Гэта не прыватная машына, гэта таксі.
- І, відаць, вольнае.
- Куды вам ехаць? Які ваш адрас?
- На вуліцу Каліноўскага, калі ласка, дом 25.

Мне давлялося галасаваць на дарозе.
Зараз паглядзім, чаго тут бракуе. Бэнзынавы бак хутка будзе парожні. І алі/ва патрэбная.

- Скажыце, калі ласка, дзе тут найбліжэйшая запраўка?
- Праедзьце ўперад. Потым праз мост і адразу ж налева.

Трэба змалку вучыць дзяцей правільна пераходзіць праз дарогу.

- Я не пераходжу праз вуліцу на чырвонае сьвятло.
- І я таксама пільнуюся зялёнага!

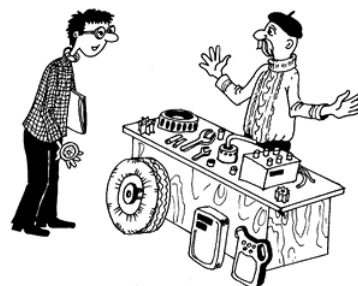
— Я шукаю мейсца для стаянкі. На жаль, тут стаянка аўтамашын забароненая.

— Можаце паставіць сюды, але толькі на гадзіну. Заяжджайце заднім ходам.

- Можаце адрамантаваць маю машыну да заўтра?
- Не-е-е, хутчэй як за два дні гэтага ня зробіш.
- А за тыдзень?
- Ну... калі падумаць..., то можна.
- А за два тыдні?
- Але... тут без памочніка ўжо не абысьціся!

- Ці ёсць у вас запчасткі да мадэлі ВАЗ-2101?
- Не, для вашай «капейкі», на жаль, ужо няма.
- А што ж мне рабіць?
- Паспрабуйце пад'ехаць у нядзелю на рынак у Ждановічы, можа, там што-небудзь знойдзеце.

- Нам на той бок?
— Ты ўсё яшчэ блытаеся! Глядзі на ўказальнікі напрамкаў.

Практыкуйцеся

1. Прачытайце і адкажыце на пытанні.

Паязджане ўсюды маюць свае шляхі. На чыгунцы, на вадзе, у паветры. Кожны па-свойму зважае на такія акалічнасці, як хуткасць, камфартабельнасць, выгода, бяспека.

Цягнік ці самалёт? Асабіста для мяне гэтакае пытанне не існуе. Я лічу за лепшае* падарожнічаць на сваёй легкавушцы. Па-мойму, гэта вельмі зручна. Мне ня трэба хвалявацца ні пра білеты, ні пра цяжкія валізкі. Я ня ўціснуў у казённых рамкі часу. Магу спыніцца і пабыць там, дзе пажадаю, колькі мне неабходна.

Вось і цяпер, па дарозе з Вільні я заехаў у Сьвіраны. Тут радзіма Францішка Багушэвіча. А я ж гарнуся да яго. Ведаеце, які гэта быў паэт, чалавек, беларус?!

...Зараз мне трэба звярнуць улева і праехаць тымі ліпавымі прысадамі. Там я спынюся і буду ладзіць здымкі. Але дзе ж мой фотаапарат?

*отдавать предпочтение

Як вам лепш падарожнічаць: самалётам, цягніком ці на легкавушцы?

Што для вас ёсць найлепшым падарожжам?

Ці падарожнічалі вы калі-небудзь аўтастопам альбо пешшу?

Ці спадабалася вам? Чаму?

Прыгадайце што-кольвек са свайго падарожжа падчас адпачынку.

2. Прачытайце. У вас, ці вашых знаёмых былі падобныя здарэнні? Нагадайце пра іх.

I.

Аднойчы мне было гэтакае здарэнне. Падвозіў я свайго госяця да аэрапорта. Часу нам бракавала. На шашы я падвысіў хуткасць. А тут якраз аўтаінспекцыя. Прывіталіся. Міліцыянт папрасіў дакумэнты. Я падаў свае кіроўчыя правы, тэхпаспарт і страхавы поліс. Ён папытаўся, з якой хуткасцю я ехаў, чаму ня пільнуюся правілаў дарожнага руху. Я спрабаваў тлумачыць, што вымушаны быў падвысіць хуткасць, бо рэгістрацыя на рэйс заканчваецца праз 15 хвілінаў, а наступны рэйс мае быць толькі праз два дні, і што дагэтуль у мяне ніколі не было аніякіх парушэнняў...

Гутарка закончылася тым, што ён загадаў мне плаціць штраф. Ну, я й заплаціў. Праз гэны штраф хай сабе будзе навука...

Дык вось, на рэгістрацыю мы-ткі спазьніліся. Але супрацоўнікі аэрапорту паспагадалі майму госяцю, дазволілі, каб ён урэшце прайшоў праз тую браму.

II.

Патрульная ДАІ спынілася ля машыны, што стаіць пры дарозе.

— Пане шофэр, якія ў вас цяжкасці? Што-небудзь сапсавалася?

— Не, машына ў парадку.

— Дык што, бэнзын скончыўся?

— Поўны бак!

— Дык што ж здарылася? Чаму тут спыніліся?

— Ведаеце, у дарозе мне раптам зрабілася кепска. Але ўжо чуюся лепш, зараз паеду далей.

— Праз тры кілямэтры будзе кэмпінг з усімі выгодамі й рыштункам. Там можаце адпачыць. Жадаеце, каб мы вас правялі?

— Дзякуй, ня трэба. Мне ўжо лепей.

3. Складзіце сказы і адкажыце на пытанні.

Узор: Трэба ісьці ў аўтасэрвіс, у легкавушцы не працуе рухавік.

I. Зь якой прычыны вы пайшлі ў пастарунак?

згубіць паперы
потерять бумаги

скрасьці пашпарт
украсть паспорт

заявіць страту
заявить о пропаже

скрасьці «дворнікі»
украсть «дворники»

II. Навошта вам аўтасэрвіс?

прапароць шynu
проколоть шину

радыатар сапсавуся
радиатор неисправен

нешта матор грукае
что-то мотор стучит

тармазы благія
тормоза плохие

паскорыць рамонт
ускорить ремонт

зьмяніць аліву
поменять масло

4. Што будзеце рабіць?

На шашы ў вас скончыўся бэнзын.

1. Спыніце падарожную машыну і купіце бэнзын.
2. Пойдзецца шукаць найбліжэйшую аўтазапраўку.
3. Тэлефануеце ў аўтасэрвіс.

Вы за рулём ужо доўгі час і вельмі стаміліся.

1. Прыпыніцеся на стаянцы, каб адпачыць.
2. Будзецца рухацца ў напрамку да дому, каб ужо там адпачыць.
3. Памяняецеся мейсцамі са сваёй жонкай (ці мужам).

У машыне вы пачуліся кепска

1. У гэтым мейсцы няможна спыняцца, таму намагаецеся ехаць усё ж да стаянкі.
2. Адразу ж спыніцеся, не зважаючы, што тут прыпынак забаронены.
3. Спыніце машыну і папрасіце дапамогі.

На шашы здарылася паломка.

1. Адрамантуеце машыну самастойна.
2. Папрасіце дапамогі ў рамонце ў кагосьці з кіроўцаў.
3. Просіце, каб вас узялі на буксір.
4. Папрасіце іншага шофэра, каб затэлефанаваў у аўтасэрвіс.

На дарозе галасуе маладая кабета

1. Не спыняецеся, бо ня маеце моды падвозіць кагосьці.
2. Кабета вам спадабалася, і вы спыняецеся.
3. Спыніцеся і папытаецеся. Калі вам па дарозе, то падвезяць.

5. Раскажыце, як вы адляталі на адпачынак, альбо вярталіся з падарожжа, альбо ў аэрапорце сустракалі сяброў.

I.

- Калі наш вылет?
— А дванацатай гадзіне. Палёт доўжыцца дзеве гадзіны.
— Можа, трэба зважыць багаж?
— Не хвалойся, за лішнюю вагу я заплаціла наперад у агенцтве авіякампаніі. Гэта абышлося нашмат таньней.

II.

- Прабачце, як адсюль дабрацца ў горад?
— Туды можна даехаць аўтобусам альбо на таксоўцы.
— Не, на таксі, пэўна, дорага. Дзе тут аўтобусны прыпынак?
— Адсюль гэта недалёка. Выйдзеце з будынку, зьвернеце направа і ўбачыце прыпынак. Аўтобус адыходзіць якраз у 15⁰⁰, і вы яшчэ паспееце.

III.

- Хадзем хутчэй! Трэба сьпяшацца. На наш рэйс ужо пачалася рэгістрацыя.
— Ты ж сама мне загадала гэтулькі ўсяго панакупляць! Ці ж я табе з прапелерамі, каб усе крамы абляцець у момант?
— Але ж трэба было й паглядаць на гадзіннік!
— Ну што ты злуеся?! Хіба я так замарудзіў?
— Добра, добра, пайшлі.

IV.

- Прабачце, ці прыляцеў самалёт з Салонікаў?
— Яшчэ не. Зноў аб'явілі спазьненьне на пятнаццаць хвілінаў.
— Дык невядома, ці дачакаемся мы сёньня?
— А я яшчэ маю надзею.

6. Адкажыце на пытаньні.

- Ці даўно вы былі ў аэрапорце?
Ці былі вы ў аэрапорце Менск-2? Што скажаце пра яго?
Не баіцеся лётаць самалётам?
Ці лётаць самалётам для вас задорага?
Калі і куды апошні раз вы мелі вандроўку?
Як пачуваецца ў самалёце?
Якое, на ваш погляд, харчаваньне ў самалёце?
У якіх краях вы пабывалі?
Ці была ў вас нагода падарожнічаць за мяжу?
Дзе вам спадабалася больш за ўсё?
Ці мелі цікавыя знаёмствы пад час падарожжа?
Ці часта мяняеце маршруты сваіх падарожжаў?
Вы бываеце ў дарозе па службовых справах ці зь нейкіх прыватных прычынаў?

Ці было такое, што вы пераблыталі маршрут і апынуліся ў іншым мейсцы?
Калі б мелі водпуск цягам цэлага году, дзе б хацелі яго правесці?

Ясь распавядае

Дзеве гадзіны праяцелі непрыкметна. З самалёта я зайшоў у аўтобус, які падвёз нас да будынку аэрапорта. Зараз усім належыць прайсці пашпартны і мытны кантроль. Вось перада мной дзяцюк у клятчастым гарнітуры падае дакумэнты.

- Добры дзень! Калі ласка, ваш пашпарт.
- Дзень добры! Вось ён, калі ласка.
- Вы прыехалі на Беларусь як турысты?
- Не, я з кампаніі «Ліхтар», буду працаваць на Беларусі.
- Добра... Усё ў парадку. Можаце йсці на мытны агляд. Усяго добрага, пане!
- Цяпер мая чарга. Але да мяне няма аніякіх пытанняў — я ж вярнуўся на радзіму.

Мы бярэм з транспартэру свае валізкі і падыходзім да стала, каб апісаць уезныя лісты. А потым ідзем да мытнікаў. Але ж тут і чарга! Прыляцеў яшчэ адзін самалёт, і ў мытнікаў шмат працы:

- Добры дзень! Вашыя ўезныя лісты.
- Добры дзень! Калі ласка.
- Валюта ўся запісана?
- Уся.
- Ці маеце што да абкладання пошлінаю? Алькаголь? Цыгарэты?
- Не, у мяне нічога гэткага няма. Вось толькі мае рэчы. Паказваць валізку?
- Не, ня трэба. Можаце ісці.

- Што тут у вас?
- Чэскі фарфоравы сэрвіз. Але гэта я вязу ў вадпаведнасці з правіламі.
- Зброя ды боепрыпасы? Псіхатропныя й радыёактыўныя рэчывы?
- Не-е-е, ну што вы! Нічога гэткага я ня маю!
- Добра. Што ў вас у валізцы? Пакажыце... Усё ў парадку, можаце ісці.

Нарэшце й мая чарга. Мытны кантроль для мяне не першына. Падаю абодва лісты — уезны і выезны.

- Ці маеце што-небудзь забароненае на ўвоз? — пытаецца мытнік.
- Не, толькі рэчы для штодзённых патрэбаў.
- Добра. Можаце ісці.

Празь якія паўгадзіны я на прыпынку таксі. Час ужо позьні, і мне без таксоўкі ніяк не абыйсціся. Машыны ідуць адна за адной, і мне доўга чакаць не прыйшлося...

Таксоўка хутка дамчала мяне дадому. А тут ужо мяне чакаюць Яніна й дзеці.

Практыкуйцеся

7. Адкажыце на пытаньні.

Колькі часу доўжыўся палёт?
Чаму Ясь не праходзіў пашпартны і мытны кантроль?
Ці быў хто перад ім у чарзе?
Ён прыехаў як турысты?
Ясь адразу паехаў дадому?
Як праходзіў мытны агляд?
Пра што звычайна пытаюцца мытнікі?
Якія рэчы ня маюць забароны на ўвоз?
Ці трэба было Ясю адчыняць сваю валізку?
Якія дакумэнты патрабуюць памежнікі?
Якія дакумэнты патрабуюць мытнікі?
Што вёз Ясь?
Як дабраўся дадому Ясь?
Ці былі якія прыгоды ў дарозе?
Ці даводзілася вам перасякаць мяжу?
У вас не было аніякіх праблемаў на пашпартным ці мытным кантролі?

8. Перакажыце тэкст.

Кароткія і простыя размовы (чытайце ўголас)

— Трэба падумаць, як нам вяртацца назад. — Я закажу зваротны білет на самалёт.	— Надо подумать, как нам возвращаться назад. — Я закажу обратный билет на самолет.
— Дзе ж тая паваротка? — Зараз павінна быць дарожная шыльда. — Пакуль што бачу дарожны знак «Абмежаваньне хуткасьці».	— Где же этот поворот? — Сейчас должен быть дорожный указатель. — Пока что я вижу дорожный знак «Ограничение скорости».
— Сяржук, ты ж знаўца ангельскае мовы. Што тут напісана? — Вагон для курцоў. — Вось дык прыгода! А ў якім жа вагоне мы паедзем? Нікатынавы смурод такі мне агідны, што ад яго аж у носе дрымкоча. — Ня бойся. У нас вагон для некурцоў.	— Серёга, ты же знаток английского языка. Что здесь написано? — Вагон для курящих. — Вот тебе раз! А в каком же вагоне мы поедём? Табачный смрад так мне противен, что от него даже в носу свербит. — Не волнуйся. У нас вагон для некурящих.

<p>— Ну ўсё, рэчы складзеныя. У колькі наш вылет?</p> <p>— У 5²⁰ раніцы.</p> <p>— Дык, ці не ў тры гадзіны ночы нам трэба выходзіць з дому?</p> <p>— Не. Раней. Рэгістрацыя заканчваецца за гадзіну да вылету, ды яшчэ дадай гадзіну на дарогу да аэрапорту «Менск-2». Як бачыш, выходзіць трэба не пазней, як у дзеве гадзіны.</p> <p>— Няма калі і паспаць.</p> <p>— У самалёце выспіся.</p>	<p>— Ну всё, вещи собраны. Когда наш вылет?</p> <p>— В 5²⁰ утра.</p> <p>— Значит, в три часа ночи нам нужно выходить из дома?</p> <p>— Нет. Раньше. Регистрация заканчивается за час до вылета, да ещё добавь час на дорогу до аэропорта «Менск-2». Получается, что выходить нужно не позднее, как в два часа.</p> <p>— Некогда и поспать.</p> <p>— Ничего, в самолёте выспишься.</p>
<p>— Ты чуеш, што кажа стюардэса? Просіць зашпіліць рамяні.</p> <p>— Ат, гэта я чую. Хай яна лепш скажа, дзе я магу пакурыць.</p> <p>— Хіба ты ня ведаеш, што ў самалёце паліць забаронена?</p> <p>— Гэта што, мне дзеве гадзіны тут перасушвацца?</p> <p>— Так, браце, іншага выйсьця няма.</p>	<p>— Ты слышишь, что говорит стюардесса? Просит застегнуть ремни.</p> <p>— Ай, это я слышу. Пусть лучше она скажет, где я могу покурить.</p> <p>— Разве ты не знаешь, что в самолёте курить запрещено?</p> <p>— Так что, мне два часа тут томиться?</p> <p>— Да, дружок, другого выхода нет.</p>
<p>— Куды б ты хацеў падацца на адпачынак?</p> <p>— Мне ўсюды добра. Як кажуць, добраму чалавечку добра і ў запечку.</p> <p>— А мяне вабяць новыя мясціны. І даўно хацеў бы ў круіз па Сяродземным моры. Паглядзець Афiны, Рым, востраў Крыт, Александрыю...</p> <p>— І я б ня супраць. Пэўна ж, гэта цікава, але падарожжа морам не для мяне.</p> <p>— А я з ахвотаю плыву на параплаве. Мне да душы гэтыя мачты і ветразі.</p>	<p>— Куда бы ты хотел податься в отпуск?</p> <p>— Мне везде хорошо. Как говорят, хорошему человеку везде хорошо.</p> <p>— А меня влекут новые места. И давно хотел бы в круиз по Средиземному морю. Посмотреть Афины, Рим, остров Крит, Александрию...</p> <p>— И я бы не против. Конечно, это интересно, но путешествие по морю не для меня.</p> <p>— А я с удовольствием плыву на парохое. Мне по душе эти мачты и паруса.</p>
<p>— Добры дзень. Інспэктар дарожнай міліцыі сяржант Валодзька. Праверка дакумэнтаў.</p> <p>— Добры дзень. Калі ласка, вось мае кіроўчыя правы, тэхпашпарт і страхавы поліс.</p> <p>— Добра. А дзе ваш дарожны ліст і накладная на груз?</p> <p>— Так, так, пачакайце хвілінку... Вось яны.</p>	<p>— Здравствуйте. Инспектор дорожной милиции сержант Володько. Проверка документов.</p> <p>— Здравствуйте. Пожалуйста, вот мои водительские права, техпаспорт и страховой полис.</p> <p>— Хорошо. А где ваша путёвка и накладная на груз?</p> <p>— Да, да, подождите минутку... Вот они.</p>

Майстры слова гавораць

З даўніх часоў, вельмі даўніх часоў Белавеская пушча была аплотам нашых продкаў, надзейным прытулкам у цяжкія гады. Яна карміла і паіла, гартавала мужнасьць і сілу людзей.

Зубар — слава й галоўная прыкмета пушчы — можа вываліць сваімі рогамі частакол з бяравеньняў, дагнаць на лясной дарозе матацыкль. Толькі ён рэдка гэта робіць. Зубар, як кожны, хто мае праўдзівую сілу, рахманы і добры зьвер. Праўда, ёсьць адно правіла: не чапай яго.

...Усё тут было: каралеўскія і царскія паляваньні, браканьеры, масавыя высечкі лесу, грабежніцтва акупантаў. Цяпер тут запаведна-паляўнічая гаспадарка. Высякаюць толькі нязначную частку таго лесу, што нарастае за год, рэдкіх зьвяроў берагуць. Стрэл у пушчы — непрыемная падзея для таго, хто страляе.

І вось чалавек сее канюшыну і авёс, садзіць бульбу, каб узімку, калі такія халодныя дні й ночы, калі зубрам, аленям, дзікам, усім жыхарам пушчы хоць з голаду памры, сюды пацягнуліся сыцежкамі сані з кормам. Дзікі ідуць за імі й на хаду чамкаюць, падбіраюць бульбу. Зубры і алені прыходзяць да кармушак і жвуць сена, што пахне летам, ліжуць вялікія кавалкі солі. І гэта азначае — можна выжыць усім. А летам можна зноў грэцца на тым сонечным дзіве, што завецца палянай, дзе столькі кветак, дзе, як жывыя кветкі, лётаюць матылі. Можна нязлосна дужацца з братамі, хадзіць нямеранымі сыцежкамі пушчы, піць на сьвітаны з вадаёмаў і чуйна слухаць, як падаюць з пысы ружовыя ад сонца кроплі.

А як зьвініць Белавежа сыпевамі! Вучоныя абмеркавалі і вырашылі, што белавескія салаўі самыя галасістыя й багатыя на сыпавы ў цэлым сывец. А тут жа яшчэ больш за дзвесьце відаў птушак. Уяўляеце, што такое веснавы белавескі канцэрт?!

(Уладзімір Караткевіч)